

РОЗДІЛ III

Професійна освіта

УДК 378.12

Юлія Запорожцева
КЗ «Житомирський обласний інститут
післядипломної педагогічної освіти»
Житомирської обласної ради (м. Житомир)

Деякі аспекти професійно-педагогічної компетентності вчителя в умовах Нової української школи

Стаття присвячена дослідженню сутності професійно-педагогічної компетентності педагога в умовах Нової української школи. Автор аналізує поняття «професійна компетентність», «соціальна компетентність», «професійно-педагогічна компетентність» вчителя відповідно до викликів сучасного освітнього простору, указує на актуальні вимоги до педагога демократичної школи, називає основні ключові компетенції учителя з урахуванням динамічного розвитку суспільства. Стаття знайомить з основоположними ознаками сучасного вчителя – професіонала відповідно до інноваційних вимог освітнього інформаційного середовища, наголошує на значущості самоосвіти педагога, його систематичній праці щодо саморозвитку й професійного самовдосконалення. Автор нагадує про сутність компетентнісного підходу, його вплив на навчально-виховний процес здобувача освітніх послуг та організацію освітнього простору, а також про набуття педагогом певного рівня життєвих компетентностей, відповідно й учнів. Перспективу подальших досліджень автор бачить у з'ясуванні чинників особистісної мотивації педагога, творчому й відповідальному його ставленні до власного безперервного професійного розвитку.

Ключові слова: професійна та соціальна компетентність, ключові компетентності, розвиток, навчальна діяльність.

Постановка проблеми у загальному вигляді та зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Реформування освіти в Україні є частиною процесів оновлення освітніх систем, що відбуваються останні двадцять років у європейських країнах і пов'язані з визнанням значимості знань, як рушійної сили суспільного добробуту та прогресу. Ці зміни стосуються нових освітніх стандартів, оновлення та перегляду навчальних програм, змісту навчально-дидактичних матеріалів, підручників, форм і методів навчання [6].

У сучасний період розвитку інформаційного суспільства в Україні істотно зростають вимоги до кваліфікації та якості підготовки фахівців. В усьому світі завданням навчально-виховної роботи вже не є просто надання особистості певної суми знань, а її розвиток, становлення, спонування до самореалізації. І це природно, оскільки одним із наслідків технократичної революції у світі стало загострення проблеми некомпетентності [2, с. 54–57].

Тому, підвищення рівня компетентності педагогів, формування творчого, дослідницького мислення школярів є актуальними завданнями сучасної освіти. Саме загальноосвітні школи, ліцеї та коледжі є тими соціальними закладами, які повинні озброїти учнів не лише необхідною сумою знань, а й забезпечити їх професійну спрямованість шляхом виявлення та розвитку індивідуального інтересу до дослідницької діяльності.

Проблема професійної компетентності ще не отримала свого глибинного вивчення та вичерпного аналізу, тому в науковій літературі ця категорія широко трактується та співвідноситься з іншими науковими категоріями (професіоналізм, уміння і т.д.). Проблема структури й змісту професійної компетентності вчителя є предметом наукових дискусій не лише між педагогами й психологами, фізіологами й соціологами, а й між спеціалістами-практиками. Але єдиного підходу до визначення поняття «професійна компетенція вчителя» немає.

Актуальність досліджуваної проблеми зумовлена тим, що в умовах реформування вітчизняної освіти, затвердження Концепції Нової української школи, встановлення нового освітнього Стандарту компетентнісний підхід у освіті та вихованні набуває неабиякого значення.

Протягом останнього часу в обіг педагогічної лексики ввійшли нові терміни, які використовуються для характеристики діяльності працівника освіти, а саме: професійна компетенція, професійна компетентність, соціальна компетентність, педагогічний професіоналізм, навчання протягом життя, здобувач освітніх послуг, демократична школа та інші.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вчені розглядають компетентність у конкретному тлумаченні. У вузькому розумінні вона трактується як володіння знаннями, що дозволяють судити про будь-що компетентно, висловлювати авторитетне судження. З іншого боку, компетентність розглядається як рівень досягнення компетенцій, тобто тих вузлових питань, стосовно яких фахівець має належні знання і досвід.

Вітчизняна педагогіка має вже певні напрацювання в цьому напрямі. Проблему компетентності на різних рівнях аналізу розробляли С. Гончаренко (тлумачення явища компетентності), І. Тараненко (компетентність як здатність до найефективнішого застосування знань), А. Василюк (сучасні підходи до компетентності вчителів у Польщі), К. Корсак (цивілізаційна компетентність), І. Ящук (життєва компетентність особистості), В. Ковальчук (соціальна компетентність), А. Михайличенко, В. Аніщенко (професійна підготовка на основі стандарту компетентності) та інші.

Європейські країни сьогодні розпочали ґрунтовну дискусію навколо того, як озброїти людину необхідними вміннями та знаннями для забезпечення її гармонійної взаємодії з технологічним суспільством, що швидко розвивається.

Згідно з поглядами Е. Шейна, компетентність є однією з восьми основних кар'єрних орієнтацій, що пов'язана з настановленнями, наявністю здібностей і талантів у певній галузі [3].

Важливим різновидом компетентності фахівців гуманітарного профілю є соціальна компетентність. Для її формування і розвитку необхідне, перш за все, опанування цінностей соціальної роботи, які є найважливішою складовою у діяльності не тільки практичного соціального працівника, менеджера, психолога, реабілітолога, а й викладача відповідних фахових дисциплін [3]. В такому сенсі соціальними цінностями варто вважати етичні вимоги до представників певної професійної діяльності.

Ряд дослідників поняття «соціальна компетентність» тісно пов'язують з поняттям «професійна компетентність», під яким Камаєва В. В., Кузьміна Н. В., Мітіна Л. М., Рачева С. С. та ін. розуміють спеціальні знання та вміння, необхідні для здійснення певної професійної діяльності. На погляд Гільмеєвої Р. Х., професійна компетентність – це здатність людини, в основу якої покладені її досвід та знання, вміння ефективно розв'язувати задачі, які відносяться до сфери її професійної діяльності [1, с. 21–31]. Професійна компетентність визначає ступінь знань фахівця у своїй професійній діяльності, яка може бути обмежена рядом спеціальних питань, тому категорії «соціальна компетентність» та «професійна компетентність», як, до речі, і категорії «професіоналізація» та «професіонал» не є синонімічні, бо особистість може бути професіоналом, але не бути компетентною в даному питанні, або, навпаки, особистість не є професіоналом, але є компетентною в даному питанні або ситуації; будучи компетентним професіоналом, особистість може бути некомпетентною в певних життєвих ситуаціях тощо [7, с. 6–10].

Фіранер С. С. вважає, що поняття «соціальна компетентність» невід'ємне від поняття «професійна компетентність». Малая О. Г., Гарашкіна Н. стверджують, що становлення соціальної компетентності особистості неможливо поза формуванням її як фахівця-професіонала, де основою розвитку соціальної компетентності є теорія і практика безперервної освіти, чим фактично ставлять формування соціальної компетентності в залежність від формування професійної компетентності і роблять соціальну компетентність складовою професійної [1, с. 21–31].

Ці поняття не можуть бути тотожні, поняття «соціальна компетентність» є більш глибоким та ширшим, а професійна компетентність – лише її складова. Успішність

життєвого шляху особистості визначає не лише професійність, а й інші особистісні та соціальні фактори.

Метою нашої статті є розкриття сутності поняття «професійна компетентність вчителя» й розуміння значущості його феномену в умовах реформування української освіти, а також ознайомлення із основоположними ознаками сучасного професійно-компетентного вчителя Нової української школи.

Важливим є усвідомлення поняття компетентності в педагогічній науці і практиці, суспільстві, що базується на знаннях. Є необхідним визначити, якими саме компетенціями повинен володіти сучасний вчитель у 21 столітті, як навчати життєво важливим компетентностям здобувача освітніх послуг, і що має бути результатом навчання.

Виклад основного матеріалу дослідження. Зміст освіти сьогодні не в повній мірі відповідає потребам суспільства не лише на ринку праці, але й на життєвому шляху дитини, не спрямований на набуття нею необхідних ключових життєво необхідних компетентностей. Так, впровадження компетентнісного підходу в практику освітньої системи стикається із значними труднощами, залишаючись проблемою надзвичайно важливою і водночас неоднозначною з огляду на те, що:

- компетентність має бути кінцевим результатом навчання і це зумовлює необхідність цілеспрямованої діяльності щодо її формування й систематичного розвитку;
- недостатньо розроблено критерії оцінювання сформованості компетентності;
- додаткові труднощі створює нерозуміння вчителями глибини сутності цього поняття [6, с. 13–17].

Завданням сучасної школи є виховання компетентної особистості, яка володіє не лише знаннями, високими моральними якостями і є професіоналом, а й уміє діяти адекватно у відповідних ситуаціях, застосовуючи знання й беручи на себе відповідальність за свою діяльність. Натомість школа сьогодні недостатньо навчає школярів приймати рішення, використовувати інформаційні та комунікативні технології, критично мислити, бути компетентним у своїй діяльності тощо.

Новий Стандарт освіти має на меті підвищити якість освіти. Підвищення якості освіти – складний процес, який, зокрема, передбачає: трансформацію освітніх і навчальних програм; мотивацію вчительства, усвідомлення ним етичних засад і власної моральної мети, підвищення його спроможності та професійної майстерності, а також утвердження свободи професійної діяльності; зміни в управлінні освітою – автономію школи, розширення повноважень учительських спільнот; ресурсне забезпечення [5].

Така установка вимагає особливо серйозних реформаційних кроків до оновлення змісту освіти та застосування нових педагогічних підходів до навчання. Останнім часом спостерігається переорієнтація програм та педагогічних технологій на компетентнісний підхід. І головна роль приділяється вчителю як організатору такого процесу. Компетентнісний підхід сучасній вищій школі надає широкі потенційні можливості для підвищення якості підготовки майбутніх фахівців.

Одна з головних проблем компетентнісного підходу – створення загальноприйнятої методики формування ключових компетентностей фахівця і визначення адекватних засобів її реалізації. Основні труднощі полягають у тому, що компетентність є багатофункціональним поняттям, для її формування потрібне певне навчальне середовище, яке дозволяє викладачу моделювати ту чи іншу реальну ситуацію, а також ефективні засоби контролю діяльності студента у цьому середовищі.

У деяких працях дослідників ми натрапили на семантичні поняття: «компетентність» та «група компетентностей». Практично одним словом ми називаємо і загальну здатність, кінцевий результат, і її компоненти, тобто складові групи компетентностей. Можна в цьому підкреслити професійну компетентність людини, а можна виокремити конкретні складові, які переважно її визначають, так звані ключові:

- соціальна компетенція (social competence) – здатність брати відповідальність, співробітництво, ініціатива, активна участь, динамічні знання. Це поняття включає також

відкритість до світу та відповідальність за оточуюче середовище, вміння працювати в команді (що включає традиційне поняття робочої етики), приймати діяльність демократичних інститутів суспільства

– комунікативна – вміння спілкуватися усно та письмово, рідною та іноземними мовами;

– полікультурна – не тільки оволодіння досягненнями культури, а й розуміння та повага до людей інших національностей, релігій, культур, мов, рас, політичних уподобань та соціального становища;

– інформаційна – вміння добувати, осмислювати, опрацьовувати та використовувати інформацію з різних джерел;

– саморозвитку та самоосвіти – мати потребу і готовність постійно навчатися впродовж усього життя [6, с. 35–41; 9, с. 34–36].

За «Рекомендацією Європарламенту та Ради Європи від 18 грудня 2006 р. щодо формування ключових компетентностей освіти впродовж життя», ключові компетентності – ті, які кожен потребує для особистої реалізації, розвитку, вияву активної громадянської позиції, соціального залучення та працевлаштування і які здатні забезпечити життєвий успіх молоді у суспільстві знань [9].

Якщо звернутися до Концепції Нової української школи, то 8 ключових груп компетентностей, окреслених у «Рекомендаціях Європейського Парламенту та Ради Європи», є наскрізними у змісті всіх навчальних предметів, що буде відображено в очікуваних результатах (загальних і конкретних) до кожної освітньої галузі. Відповідно до потреб української освіти, дві з цих груп компетентностей були розкладені й окреслені чіткіше: 1) спілкування рідною / державною мовою; 2) спілкування іноземними мовами; 3) математична компетентність та основні компетентності у природничих науках і технологіях: математична компетентність, компетентності у природничих науках і технологіях; 4) інформаційно-цифрова компетентність; 5) уміння вчитися впродовж життя; 6) соціальна та громадянська компетентності: соціальна компетентність для здоров'я і добробуту, компетентності для демократичного громадянства; 7) ініціативність і підприємливість; 8) обізнаність та самовираження у сфері культури.

Усі компетентності однаково важливі і взаємопов'язані: елементи, притаманні одній компетентності, можуть впливати на формування й інших.

Формулювання очікуваних результатів термінами компетентнісного підходу в рамках конкретної галузі – *це формулювання місії кожної галузі*, що передбачає функціональність, розмаїття, гнучкість та варіативність освітнього процесу. Це є життєвими (ключовими) компетенціями, якими повинна володіти особистість впродовж всього життя (сприяння створення суспільства знань).

Отже, можна визначити основні характеристики професійної компетентності: багатофункціональність, універсальність, багатомірність, об'ємність, надпредметність та багатомірність, інтелектуальна насиченість, дієвість, соціальність [5, с. 5–7].

Хоча доктор Х. Кнауф серед ключових компетентностей виділяє чотири основні:

1. Соціальна компетентність – здатність уникати конфліктів.

2. Методична компетентність – здатність розв'язувати проблеми й абстрактно мислити.

3. Особистісна компетентність – витримка і гнучкість.

Фахова компетентність: ЕОМ та іноземні мови [4, с. 18–22].

На переконання Х. Кнауф, вищі повинні добитися розвитку всіх типів зазначених ключових компетентностей. Вона звертає увагу на те, що заклади вищої освіти переважно займаються фаховою та методичною компетентністю, значно менше – соціальною і зовсім не займаються особистісною компетентністю. Але життя ставить найбільші вимоги саме до цієї компетентності.

Професійно-педагогічна компетентність – це здатність вчителя перетворювати спеціальність, носієм якої він є, у засоби формування особистості учнів з урахуванням обмежень і розпоряджень, що накладаються на навчально-виховний процес згідно з вимогами педагогічних норм.

Педагогічна компетентність і педагогічний професіоналізм розглядаються як категорії, пов'язані з професією вчителя, в контексті безперервної педагогічної освіти і педагогічної діяльності, вимог до вчителя і його підготовки.

Розглядаючи зміст професійної компетентності, необхідно відзначити складну, динамічну систему мотивів, особистісних помыслів і цілей, що постійно розвивається. Вона містить індивідуально вироблені стратегії, засоби орієнтації у дійсності та підходи щодо вирішення завдань і включає такі компоненти [1, с. 24].

Головною метою підготовки фахівця у соціально-економічних умовах суспільства стає не здобуття ним кваліфікації у вибраній вузькоспеціальній сфері, а набуття та розвиток певних компетентностей (або компетенцій), які мають забезпечити йому можливість адаптуватися в умовах динамічного розвитку сучасного світу. Це потребує впровадження відповідних змін у зміст професійної підготовки майбутніх фахівців і, в першу чергу, майбутніх педагогів.

Висновки з цього дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Учителю потрібно оволодіти рядом компетентностей, щоб здійснювати професійну діяльність. Поняття «ключові компетентності» застосовується для визначення компетентностей, що дають можливість особистості брати активну участь у багатьох соціальних сферах, які роблять внесок у розвиток суспільства, та особистого успіху, що може бути застосовано до багатьох життєвих сфер [10, с. 2–9].

Проблема компетентності та її співвідношення з іншими науковими категоріями потребує подальшого теоретичного осмислення та вичерпного аналізу. Перспективи подальших соціально-психологічних досліджень компетентності як складової професійної майстерності педагогів та підготовки майбутніх фахівців у гуманітарному вищій школі полягають у поглибленому дослідженні чинників мотивації навчання, організації навчального процесу в сучасній медійній освіті, спрямованій на формування і розвиток гармонійної висококомпетентної особистості, творчого професіонала. Компетентності залежать від контексту і пов'язані з конкретними цілями специфіки діяльності і особистим досвідом педагога, а також з власною мотивацією того, хто навчається, умовами й викликами сучасного освітнього простору тощо.

Перспектива набуття особистістю необхідних життєвих (ключових) компетентностей важлива і для педагога, і для здобувача освітніх послуг, оскільки набуті ними нові й сучасні навички сприятимуть участі їх як громадян в демократичних засадах суспільства, соціальному взаємопорозумінні та справедливості, укріпленню прав людини всупереч глобальній нерівності та нерівним можливостям, розвитку освітньої системи.

Джерела та література:

1. Веденский В. Н. Компетентность педагога как важное условие успешности его профессиональной деятельности // Инновации в образовании. – 2003. – №4.
2. Віаніс-Трофименко К. Б. Компетентний учитель – запорука реалізації компетентнісного підходу до сучасного освітнього процесу // Управління школою. – 2016. – № 22–24.
3. Запорожцева Ю. С. Развитие професійної компетентності вчителів іноземних мов у післядипломній освіті: дис.. канд. пед. наук: 13.00.04 / Ю. С. Запорожцева Ю.С. Житомир, 2014 – 261с.
4. Корнілова А. Ключові кваліфікації компетентності особистості у вищих навчальних закладах Німеччини // Шлях освіти. – 2005. – №3.
5. Нова українська школа: основи Стандарту освіти. – Львів, 2016. – 64 с.
6. Овчарук О. Сучасні тенденції розвитку змісту освіти в зарубіжних країнах // Шлях освіти. – 2003. – №2.
7. Професійна діяльність і компетентність педагога. Сучасні підходи: Навчально-методичний посібник / Укл. В.І. Петроченко. – Запоріжжя: КЗ «ЗОЦТКУМ» ЗОР, 2011 – 40с.
8. Рекомендації Європарламенту та Ради Європи від 18 грудня 2006 р. щодо формування ключових компетентностей освіти впродовж життя. Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_975.
9. Родигіна І. Діяльнісний підхід до формування базових компетентностей учнів // Зміст, форми і методи навчання. – 2015. – №1.
10. Ситник О. П. Професійна компетентність вчителя // Управління школою. – 2006. – №14.

References

1. Vedencky V. N. Kompetentnost pedagoga kak vazhnoye usloviye uspeshnosti yego professionalnoy deyanelnosti // Innovatsyy v obrazovanii. – 2003. – № 4.

2. Vianis-Trofimenko K. B. Kompetentnuy uchitel – zaporuka realizaciyi kompetentnogo pidhody do sychasnogo osvithnoho procesy // Ypravlinnya ssshkolyu. – 2016. – № 22–24.
3. Zaporozhtseva Y. S. Rozvytok profesiynoyi kompetentnosti vchyteliv inozemnyh mov y pislyadyplomniy osviti: duss.kand.ped.nayk: 13.00.04 / Y. S. Zaporozhtseva. Zhytomyr, 2014. – 261 s.
4. Kornilova A. Klyuchovi kvalifikaciyi kompetentnosti osobystosti y vyschyh navchalnyh zakladah Nimechchyny // Shlyah osvity. – 2005. – №3.
5. Nova ukrayinska shkola: osnovy Standarty osvitu. – Lviv, 2016. – 64 s.
6. Ovcharyk O. Sychasni tendencyi rozvutky zmisty osvitu v zarybizhnih krayinah // Shlyah osvitu. – 2003. – № 2.
7. Profesiyna diyalnist i kompetentnist pedagoga. Sychasni pidhodu:Navchalno-metoduchnyu posibnuk / Ykl. V. I. Petrochenko. – Zaporizhzhya: KZ «ZOCTKYM» ZOR, 2011 – 40 s.
8. Rekomendaciyi Yevroparlamenty ta Radu Yevropu vid 18 grydnya 2006 r. schodo formyvannya klyuchovuh kompetentnostey osvity vprodovzh zhuttya. Rezhum dostypu: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_975.
9. Rodugina I. Diyalnisnyu pidhid do formyvannya bazovuh kompetentnostey uchniv // Zmist, formu I metodu navchannya. – 2015. – № 1.
10. Sutnuk O. P. Profesiyna kompetentnist vchutelya // Ypravlinnya shkolyu. – 2006. – № 14.

Запорожцева Юлия. Некоторые аспекты профессионально-педагогической компетентности учителя в условиях концепции Новой украинской школы. В статье проанализирован теоретический отечественный и зарубежный материал по проблеме компетентностного подхода в образовании на разных уровнях. Автор указывает на актуальные требования к педагогу современной демократической школы с учетом принятия нового Стандарта образования Украины и Концепции Новой украинской школы. Статья посвящена исследованию сути и значимости профессионально-педагогической компетентности педагога в условиях реформирования и модернизации образования. Автор называет основные ключевые компетенции учителя с учетом динамичного развития общества, анализирует и разводит значения и характеристики основных понятий: «профессиональная компетентность», «социальная компетентность», «профессионально-педагогическая компетентность» учителя, описывает критерии в соответствии с требованиями современной образовательной среды. В работе подчеркнута необходимость непрерывного обучения учителя: его систематического развития, совершенствования умений и навыков, в том числе навыков работы с современными информационно-коммуникативными технологиями, постоянного обогащения современными знаниями. Автор упоминает о значении компетентностного подхода, его влиянии на учебно-воспитательный процесс потребителя образовательных услуг и организацию процесса обучения. Также имеет место уровень жизненных навыков и умений педагога, что влияет на восприятия личности учителя учеником. Развитие современного информационного пространства ставит перед педагогами новые требования к их личностному и профессиональному развитию. Новый Стандарт образования Украины имеет цель повысить уровень качества образования, а такое повышение предполагает трансформацию образовательных учебных программ, мотивацию участников процесса обучения, осознание педагогом этических основ и моральных целей, расширение его возможностей и профессиональных навыков, совершенствование педагогического мастерства и самое главное, по мнению автора, утверждение свободы профессиональной деятельности педагога. Следующие перспективы исследований автор видит в изучении мотивов и причин, которые позитивно бы влияли на творческое и ответственное отношение педагога к собственному профессиональному развитию.

Ключовые слова: профессиональная компетентность, социальная компетентность, активный учитель, учебная деятельность, развитие, новые стандарты образования.

Zaporozhtseva Yuliya. The some aspects of teacher's professionally-pedagogical competence in the conditions of the New Ukrainian school. In the article is analyzed the theoretical domestic and foreign material on the problem of the competent approach in education on the different levels. The author points to the actual requirements for the teacher of the modern democratic school, according to the adoption of the new Standard of Education of Ukraine and the Concept of the New Ukrainian School. The article is devoted to the study of the essence and significance of teacher's professionally-pedagogical competence in the context of reformation and modernization the education. The author names the basic key competences of the teacher, taking into account the dynamic development of the society, analyzes and raises the meanings and characteristics of the basic concepts: «professional competence», «social competence», «professionally-pedagogical competence» of the teacher, describes the criteria in accordance with the challenges of modern educational space. The work is underlined the needing for teacher a long life learning: their systematic development, improvement their skills and abilities, including skills of work with the modern information and communication technologies, constant enrichment with modern knowledge. The author mentions the importance of the competence approach, his influence on the educational and pedagogical process of the pupils and the organization of the learning process. Also, the level of life skills and skills of the teacher, which influences the perception of the teacher's personality as a student/pupil is important. The development of the modern information space puts for teachers new demands on their personal and professional development, to the level of their skills and abilities. The new Standard of education in Ukraine aims to improve the quality of education, and this increase involves the transformation of educational curricula, the motivation of participants in the learning process, the recognition of the ethical foundations and moral goals by the teacher, the expansion of his opportunities and professional skills, the improvement of pedagogical skills and, most importantly, in the author's opinion, the approval of the freedom of professional activity of

the teacher. The author expects the following perspectives of research to study motives and reasons that positively influenced the creative and responsible attitude of the teacher to professional development.

Keywords: a professional competence, a social competence, a professionally-pedagogical competence, the key competences, an active teacher, an educational activity, development, the new standards of education.

УДК 373.211.24

Наталія Матвеева, Маріанна Матішак
ДВНЗ «Прикарпатський національний
університет імені Василя Стефаника»
(м. Івано-Франківськ)

Формування професійної компетентності майбутніх педагогів в умовах магістратури: теоретичний аналіз проблеми

У статті автори виокремлюють основні завдання освітньої галузі на сучасному етапі, наголошуючи на потребі підготовки висококваліфікованих педагогічних кадрів. Під час навчання в магістратурі формуються професійні риси, якості та вміння, удосконалюється майстерність майбутнього педагога.

Метою статті є теоретичне обґрунтування та вивчення ефективності науково-педагогічних умов формування професійної компетентності майбутніх педагогів у процесі магістерської підготовки. Для підвищення якості навчання необхідно реформувати освітній процес вищого навчального закладу, підвищити якість навчання, створити науково-педагогічні умови, які б забезпечили високу ефективність професійної підготовки майбутніх магістрів. Автори стверджують, що особливе місце у навчально-виховному процесі набуває компетентнісний підхід, що дозволяє формувати професійно мобільного фахівця з високим загальним, культурним та професійним рівнем, готового до змін, систематичного самовдосконалення та самореалізації.

Ключові слова: професійна підготовка, професійна мобільність, майстерність, професійна компетентність, професійне становлення, саморозвиток.

Постановка проблеми у загальному вигляді та зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Вітчизняна система освіти переживає складний період існування у зв'язку з особливостями сучасного соціально-економічного стану нашої країни. Відбувається інтенсивний пошук нових шляхів розвитку, заперечення одних цінностей і відносин та проголошення інших; виникнення нових типів навчально-виховних закладів, новітніх програм та підручників. Це все потребує від кожного освітянина відповідального ставлення й високої професійної компетентності, досягнення високого рівня майстерності та професіоналізму.

З іншого боку, належний професійний рівень педагога набуває особливого значення, бо саме у школі закладається основний фундамент подальшого розвитку українського суспільства. Як зазначав Я.Коменський: «...учителями повинні бути люди чесні, діяльні і працьовиті; не тільки для годиться, а й насправді вони повинні бути живими взірцями чеснот, що їх вони мають прищепити іншим...» [5, с. 33]. Педагог був і буде головною постаттю у навчально-виховному процесі: «Дитина росте і навчається у школі, а учитель – і є школа» (Ш. Амонашвілі) [1, с. 27]. На це націлюють, власне, й основні державні документи про освіту. Так, у Законі «Про загальну середню освіту» йдеться про те, що «педагогічним працівником повинна бути особа з високими моральними якостями, яка має відповідну педагогічну освіту, належний рівень професійної підготовки, здійснює педагогічну діяльність, забезпечує результативність та якість своєї роботи, фізичний та психічний стан здоров'я, який дозволяє виконувати професійні обов'язки у навчальних закладах середньої освіти...» [6].

На особливу увагу заслуговує питання підготовки майбутніх фахівців у процесі навчання у магістратурі, де саме відбувається остаточне формування спеціаліста: його професійних рис та якостей, умінь; шліфуються професійні здібності та навички; підвищується рівень майстерності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій засвідчує, що професійна підготовка фахівців у вищій школі завжди була у центрі уваги науковців, як-от: М.Вачевського,